MORGUNBLAÐIÐ, MIÐVIKUDAGUR 21. JULI 1982 19

„Ekkert er
verra en

foraktin"
Heiðruðu sýningargestir.
Ég býð ykkur velkomin sem
hér eruð stödd í dag til að líta
sérstæða sýningu. Hér er til
sýnis alþýðleg list, sem unnin
er af ófaglærðu alþýðufólki.
Jafnframt þakka ég þann
sóma er mér hefur verið sýnd-
ur með því að kalla til mín og
fela mér að opna þessa nýst-
árlegu sýningu.
Það var mér mikið gleðiefni
þegar það kvisaðist að ár aldr-
aðra væri að renna upp með
nýju ári 1982.
Gat það verið satt að þjóðin
ætlaði í alvöru að sýna gömlu
fólki þann sóma, sem því ber
og stuðla að hugarfarsbreyt-
ingu meðal almennings, gagn-
vart gömlu fólki. Sem betur
fór var það alvara. En hvað er
gamalt fólk? Mér er spurn.
Á síðari árum virðist það"
mjög í tísku að flokka fólk eft-
ir aldri; byrjað er strax á
barnaheimilunum, síðan í
skólunum og allt til þess að
dómurinn um ellina er kveð-
inn upp þegar fólk er 67 ára og
dæmt úr leik. Þegar best lætur
fá opinberir starfsmenn að
starfa allt að sjötugu. Við
þessa flokkun verður fólk að
sætta sig. Þar koma engir
þrýstihópar að gagni.
Mér hefur alla tíð þótt þessi
flokkun varhugaverð og nán-
ast óskynsamleg. Hvernig er
hægt að meta getu og hæfil-
eika fólks eftir aldri, hvort
heldur það er ungt eða gamalt.
Menn eru misjöfnum gáfum
gæddir, sömuleiðis listfengi,
þreki og heilsu, svo eitthvað sé
nefnt.

Ég var svo lánsöm að alast
upp með gömlu fólki og hef
búið að því langa ævi. Mínar
kærustu minningar eru
bundnar því.
Ég var líka svo lánsöm að
sitja á skólabekk með mér
eldra fólki, — sumir voru allt
að því helmingi eldri en ég,
það var ómetanlegur þrosk-

agjafi að vera með eldra og
reyndara fólki í bekk. Ég herti
mig eins og ég gat og öll
bekkjarsystkini mín báru mig
á höndum sér. Mikil velvild
ríkti meðal okkar allra þó al-
durinn væri misjafn og í
bekknum eignaðist ég góða
vini sem ekki brugðust. Hvað
er betra en að eiga góða vini
sem aldrei svíkja.
Meðan ég bjó í sveitinni var
ávallt gamalt fólk á bænum
sem gaman var að hlynna að.
Og enn er ég svo lánsöm að fá
að vera heima og taka þátt í
daglegu lífi fólksins míns, líta
til með barnabörnum sem mér
þykir ákaflega vænt um. Þau
hafa veitt mér mikla gleði.
Á ári aldraðra verður
manni á að líta ögn til baka og
þá kemst maður að raun um,
að það er ekki ýkja langt síðan
að óvinnufært fólk, hvort
heldur var ungt eða gamalt
var boðið upp á sveitafundum
eins og hver annar varningur,
þó var sá munur að nú var
tekið lægsta boði, öfugt við
það sem gerðist er kvikfénað-
ur eða dauðir hlutir voru á
boðstólum. Slíkt var þjóðar-
smán. Sem betur fer hefur
mikil breyting orðið á eftir að
sjúkratryggingar komu til
sögunnar og gamla fólkið fær
sín ellilaun, þegar það er
dæmt úr leik. Elliheimili hafa
líka verið byggð víðsvegar um
landið sem veita gömlu fólki
skjól, sem hefur hvergi höfði
sínu að halla.

Allt þetta ber að þakka, en
þó skortir margt á að gamla
fólkinu sé ávallt verðugur
sómi sýndur. Margt hefur ver-
ið gert hér í bæ og víðar til að
gleðja aldraða. Mér er minn-
isstætt þegar gömul kona
sagði við mig eitt sinn: „Ekk-
ert er verra en foraktin góða
mín," þessi dæmalausa lítils-
virðing, sem oft felst í orðum
og gjörðum gagnvart okkur
gamla fólkinu — hún er

Hulda A. Stefánsdóttir.

Um þessar mundir er
haldin að Kjarvalsstöð-
um sýning í tilefni af ári
aldraöra. Hefur hún aö-

allega ad geyma alþýðu-
list og handmenntir.
— Hulda Á. Stefánsdótt-
ir, sem nú er 85 ára,
opnaði sýninguna 17. júlí
með meðfylgjandi ræðu.

óbærileg. Minnumst þess á ári
aldraðra.
Þá er eitt tískufyrirbærið
þetta kynslóðabil, sem mikið
er rætt um. Það þekktist ekki
fyrr en nýverið.
Ég er sannfærð um að
margt það böl, sem nú er við
að glíma megi rekja til þessa
ímyndaða kynslóðabils. Ein
afleiðingin af þeim boðskap er
sundrung innan heimilisins —
fjölskyldunnar. Hver aldurs-
hópur fer sínar götur eftir al-
dri, í stað þess að vinna saman
að heill og hamingju heimilis-
ins og fjölskyldunnar allrar.
Því hvað sem hver segir
þarfnast oft æskan ellinnar
ekki síður en ellin æskunnar.
Það veit ég af eigin raun.
Það virðist talsvert ríkjandi
skoðun manna á meðal að fólk
sem komið er á efri ár geti
lítið gert að gagni. Á þessari
sýningu eru að mestu hlutir
eftir eldra fólk, eins og ég gat
um í byrjun; en svo ég nefni
fleiri dæmi orðum mínum til
stuðnings, að ekki sé einhlítt
að dæma hæfni fólks eftir
aldri þá minnist ég þess að í
ungdæmi mínu heyrði ég getið

um tvær listakonur í Svarfað-

ardal. Önnur þeirra spann
þráð í fána iðnaðarmanna á
Akureyri, þá komin fast að
níræðu. Blakti hann á Alþing-
ishátíð á Þingvöllum 1930. Hin
spann þráð í svuntudúk, einn-
ig háöldruð, einhvern þann
fínasta sem þekkst hefur, mér
er nær að halda í állri veröld-
inni. Kona nokkur saumaði
altarisdúk í kirkjuna sína þeg-
ar hún var hálfníræð, þegar
engin yngri fékkst til að
sauma slíkan grip. Þá þekkti
ég konu sem komin er yfir át-
trætt, sem saumaði íslenskan
búning, peysuföt, upphluti og
möttla svo til fyrirmyndar er.
Og þá má ekki gleyma að
minnast Halldóru okkar
Bjarnadóttur sem sló öll ald-
ursmet hérlendis að sögn, en
hún lést síðastliðið haust 108

ára gömul. Á hundrað ára af-
mælinu var hún hrókur alls
fagnaðar, þegar innlendir og
erlendir gestir sóttu hana
heim. Þrátt fyrir góðar ræður
veislugesta bar ræðan hennar
af. Og um þetta leyti var haft
eftir póstmeistaranum á
Blönduósi að pósturinn til
hennar væri fyrirferðarmeiri
en póstur sýslumannsins og
héraðslæknisins, svo hún hef-
ur oft þurft að halda á penna
og svara bréfum. Stórskáldið
Matthías orti fram á elliár og
varð 85 ára.

Og ef við förum út fyrir
landsteinana má nefna ítalska
listamanninn Titian. Eftir að
hann komst á 10. tuginn
harmaði hann að sjónin dapr-
aðist og höndin varð óstyrkari
þegar honum varð loks ljóst
hvernig hann ætti að mála.
Aldrei var kappið meira.
Göthe varð líka gamall maður
og orti í ellinni snilldarverk.
Segið svo að fólk á gamals
aldri geti lítið eða ekkert.
Þannig gæti ég haldið áfram
að tala um gamalt fólk fram
að miðnætti, en læt hér staðar
numið.

Að lokum. Minnumst þess
góðir hlustendur að gamla
fólkið í dag tekur undir orð
konunnar sem sagði: „Forakt-
in er verst." Það er hlýja og
skilningur sem gamla fólkið
skqrtir.
Ósk mín er sú á ári aldraðra
að samúð og skilningur eflist
meðal allra aldurshópa. For-
aktin hverfi og samúð og hlýja
aukist að sama skapi með ári
hverju.
Með þá ósk í huga leyfi ég
mér að opna þessa sýningu.
Gjörið svo vel.

Fri sýningunni i KjanralMtttðum.

Lestunar-

áætlun
Skip Sambandsins
munu ferma til íslands
á næstunni sem hér

segir:
GOOLE:
Arnarfell 26/7
Arnarfell 9/8
Arnarfell 23/8
Arnarfell 6/9
ROTTERDAM:
Arnarfell 28/7
Amarfell 11/8
Arnarfell 25/8
Arnarfell 8/9
ANTWERPEN:
Arnarfell 29/7
Arnarfell 12/8
Arnarfell 26/8
Arnarfell 9/9
HAMBORG:
Helgafell 30/7
Helgafell 19/8
Helgafell 9/9
HELSINKI:
Dísarfell 12/8
Dísarfell 10/9
LARVIK:
Hvassafell 2/8
Hvassafell 16/8
Hvassafell 30/8
Hvassafell 13/9
GAUTABORG:
Hvassafell 20/7
Hvassafell 3/8
Hvassafell 17/8
Hvassafell 31/8
Hvassafell 14/9

KAUPMANNAHÖFN:
Hvassafell 4/8
Hvassafell 18/8
Hvassafell 1/9
Hvassafell 15/9
SVENDBORG:
Helgafell 2/8
Dísarfell 16/8
Helgafell 21/8
Helgafell 10/9
AARHUS:
Helgafell 3/8
Dísarfell 18/8
Helgafell 23/8
GLOUCESTER MASS.:
Skaftafell 27/7
Jökulfell 8/8
Skaftafell 9/9

HALIFAX, KANADA:
Skaftafell 29/7
Jökulfell 11/8
Skaftafell 11/9

m SKIPADEILD

SAMBANDSINS
Sambandshúsinu

Pósth. 180 121 Reykjavík
Sími 28200 Telex 2101